

Torrecoyssa

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal
Emplaçament	De Rojans camí a l'esquerra (direcció nord i després nord-oest) uns 900 m
Alçada:	608

Coordenades:

Latitud:	41.85403
Longitud:	2.02765
UTM Est (X):	419288
UTM Nord (Y):	4634027

Classificació

Número de fitxa	08258-96
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Segle	XI-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	En ruïnes
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08258A006000030000AW
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dt., 07/01/2020 - 01:00

Descripció

Masia de petites dimensions actualment en ruïnes, d'origen medieval i construïda molt probablement sobre una anterior torre de guaita. Es troba emplaçada al cim d'un turonet sobre un promontori rocallós i en una posició dominant, amb bones vistes cap al nord. La masia consta d'un cos residencial de planta quadrada que ocupa una estreta franja a la part superior del promontori. Tenia dues plantes, amb un cos adossat al nord-est que correspon a una tina amb la seva rampa d'accés. De la casa se'n conserven bàsicament els murs perimetrals fins a l'alçada pràcticament de la coberta. Aquesta part residencial, aixecada probablement en una sola fase constructiva, és d'una tipologia força arcaica, tal vegada dels segles XVI o XVII, i s'ha mantingut molt íntegrament, sense modificacions modernes. La façana principal, encarada vers migdia, té un portal adovellat i al seu damunt devia tenir un finestral, que ha quedat esfondrat. Els murs són fets amb pedres devastades o escairades que en algun punt es disposen més o menys en filades. Pràcticament no hi ha finestres, i les que es poden veure són de mida molt petita. La casa tenia coberts al sud i a l'oest, actualment semi-derruïts, els quals devien formar un petit barri.

Un dels aspectes més interessants són les restes d'una possible torre, situades a l'angle nord-oest de la casa. Es tracta dels fonaments d'una estructura de planta quadrada, de 3,80 m d'amplada, que és anterior al cos residencial, de manera que aquest s'hauria construït sobre les ruïnes d'aquesta hipotètica torre. Per la banda de ponent trobem estructures complementàries a la torre, i per la cara nord hi ha una altra estructura, molt sòlida i de gran amplària. És reblerta al seu interior amb terra i té tot l'aspecte d'una muralla perimetral, fonamentada en part sobre la roca i que sembla continuar en direcció sud fins que s'ajuntaria amb la zona de coberts meridional, entremig d'una bona quantitat d'enderrocs.

Observacions:

Popularment es coneix també amb la denominació de Torrecabussa.

Informació oral facilitada per Elvira Sors Vilaseca, Pere, Marc, Maria i Montse Mas Sors

Aquesta casa no està inclosa en el Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Santa Maria d'Oló.

Història

En el llibre monogràfic sobre Oló Antoni PLADEVALL (1991: 43) planteja la possibilitat que alguns topònims referits a torres puguin correspondre a torres de guaita o de defensa complementàries del castell d'Oló, ja que aquest està situat en una posició força enclotada i no té una vista gaire extensa del seu terme. Entre aquests topònims hi ha la Torre Magre, la Torre d'Orriols, Torruella, Torrespalla, Torrecugussa, la Torre de Gerald i la Guàrdia d'Oló; aquesta última documentada a partir del 1056. Les restes que hem descrit d'una possible torre amb la seva muralla perimetral podrien avalar aquesta hipòtesi. Així, inicialment en aquest indret s'hi hauria aixecat una torre (Torre Cugussa), que estaria situada en una posició dominant i a prop d'un important camí. En efecte, uns 400 metres en direcció a llevant hi passava un dels ramals de la ruta catalana del camí de Sant Jaume, concretament el que passava per Girona, Vic, Manresa, Montserrat, Igualada i Lleida i que està documentat al segle XIV, ja que el mateix rei Pere III el Cerimoniós va fer aquest camí. Sembla que en el tram del Moianès l'itinerari venia de l'Estany i, després de Rojans, continuava pel mas la Careta cap a Artés. Tanmateix, ens manques dades documentals o arqueològiques més precises per acabar de confirmar la possibilitat d'aquesta torre medieval. D'altra banda, cal dir que entorn de 1150 el monestir de Sant Benet de Bages era propietari del mas Torre Cugussa. En aquesta època aquest cenobi tenia àmplies possessions a la zona anomenada Tres Vics (entorn de l'actual mas de la Plana), i també cobrava rendes dels masos de Pere Paüc de Tres Vics i de Vilamorena, a més d'altres terres de la zona (PLADEVALL, 1991: 41).

Posteriorment, quan la torre hauria perdut la seva funció estratègica i militar, probablement a partir dels segles XIII o XIV, s'hauria convertit en un mas. L'habitatge actual podria ser una mica posterior, tal vegada dels segles XVI o XVII, però no en coneixem notícies documentals concretes. En la llista dels caps de

família que van assistir a la reunió per tractar de la redempció del terme d'Oló l'any 1394 hi figura un tal Berenguer sa Torra, de la parròquia de Sant Joan d'Oló. I en el fogatge de 1515 hi consta la casa d'en Torra, en aquest cas de la parròquia de Santa Maria d'Oló i probablement referit al mas Torre, també conegut com a Torre d'Orriols. És possible que en el primer cas el Torra calgui associar-lo a Torre Cogussa. Així mateix, en un llistat de cases rurals de 1930 encara hi apareix una casa anomenada La Torre propera a aquesta zona. No sabem quan ni en quines circumstàncies hauria pogut adoptar el nom de Torrecogussa, que consta en altres documents ja més tardans, mentre que la denominació popular és la de Torrecabussa. Ja al segle XX aquesta casa era propietat dels Plans: un gran mas que estenia els seus terrenys cap al sud de Sant Joan d'Oló. Els propietaris eren la família Plans i Torrecagussa era habitada per masovers. Probablement els últims masovers van ser Pere Sors Solà i la seva esposa Margarida Oller Vilaseca, que s'hi van estar entorn de la dècada de 1930, abans de traslladar-se al mas veí de Rojans. Més endavant Torrecogussa va quedar abandonada.

Bibliografia

FERRER, Llorenç; PLADEVALL, Antoni i altres (1991). "Oló als temps medievals", "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 41, 43, 63, 107.

